

TOIMINTASUUNNITELMA 2023

Ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyö

Tehdään & yhdessä
MÄNTYHARJU.

Ehkäisevä päihdetyö Mäntyharjun kunnassa

- Kuntien ehkäisevä päihdetyö on lakisäateistä (1326/2010; 523/2015) toimintaa, jolla ehkäistään ja vähennetään alkoholin, tupakka- ja nikotiinituotteiden ja huumeiden käyttöä ja ongelmallista rahapelaamista sekä niistä aiheutuvia terveydellisiä, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia haittoja.
- Mäntyharjun kunnanhallitus nimesi kokouksessaan 26.11.2018 sivistyslautakunnan Mäntyharjun kunnan ehkäisevästä päihdetyöstä vastaavaksi kuntalain mukaiseksi toimielimeksi
- Sivistyslautakunta nimesi 18.12.2018 ehkäisevää päihdetyötä käytännössä toteuttavaksi työryhmäksi monialaisen Ehkäisevän toiminnan –työryhmän (aiemmin OHKO).

Ehkäisevän toiminnan -työryhmä:

- Kokoonpano muodostaa moniammatillisen työryhmän, jossa ovat edustettuna sosiaali- ja terveystyö, nuorisopalvelut, perusopetus, seurakunta sekä kulttuuri- ja työllisyyspalvelut.
- Kokoonpanoa on pyrkimys täydentää vuoden aikana, jotta voidaan varmistua laajemmin kaikkien ikäryhmien huomioiduksi tulemisesta osana ehkäisevää päihdetyötä.
- Tapaamisten tarkoituksena on koordinoita ja tukea yhdessä ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön toteutumista ja mahdollistaa ehkäisevän päihdetyön laaja-alainen huomiointi eri palvelusektoreilla.
- Tapaamisissa jaetaan ajankohtaista tietoa, keskustellaan esille nousevista ilmiöistä ja toteutetaan kehittämistyötä ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön teemojen äärellä.
- Työryhmä kokoontuu noin joka toinen kuukausi, 6–8 kertaa vuodessa.
- Työryhmän vetäjinä toimivat hyvinvointikoordinaattori Taija Kirstua ja nuorisotyöntekijä Jonna Juhola.

- Vuoden 2023 työryhmän kokoonpano:
  - Asta Hoteila, Eloisa
  - Iina Salomaa-Luhanko, Eloisa
  - Lotta Kokkonen, Eloisa
  - Eveliina Mylly, Eloisa
  - Sarianne Volanen, Mäntyharjun seurakunta
  - Arto Lilja, Mäntyharjun kunta
  - Virpi Maaranen, Mäntyharjun kunta
  - Kaisa Pikkarainen, Mäntyharjun kunta
  - Vesa Karhula, Mäntyharjun kunta
  - Jonna Juhola, Mäntyharjun kunta
  - Taija Kirstua, Mäntyharjun kunta

Lyhyt toimintakertomus vuodesta 2022

- Ehkäisevän toiminnan -työryhmä kokoontui vuoden 2022 aikana kuusi kertaa.
- Ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön toimenpiteitä:
  - Sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä työllisyyspalveluissa päivittäisissä asiakaskohtaamisissa korostuivat puheeksiotto, päihteettömyydestä ja pelaamattomuudesta käytävä kannustava keskustelu sekä laajemminkin terveiden elintapojen ja osallisuuden sekä yhteisöllisyyden edistäminen.
  - Kulttuuripalveluiden teema, Pelit ja leikit heijastuivat esimerkiksi Peli- ja päihdekasvatussuunnitelman työstämiseen sekä nuorisopalveluiden visailuihin ehkäisevän päihdetyön -viikolla.
  - Hyvinvointialueen verkostojen rakentamiseen osallistuminen.
  - Lisäksi kuluneen vuoden aikana järjestettiin erilaisia tapahtumia sekä oltiin osallisina tapahtumissa, kuten:
    - Mäntyharjun seurakunta järjesti Rovastikunnallisen päihdeleirin Susiniemessä.
    - Nuorisopalveluiden toimintatiistait koululla, Päihteen päättäri ja Juhannusetkot.
    - Tappomopo-tapahtumassa esityksiä yläluokille.
    - Päihteen Puheeksi –webinaari: Ensihuoli -luento vanhus- ja vammaisneuvoston kanssa kuntalaisille keväällä.
    - Vaikuta! –peli Yhtenäiskoululla.

Toimintasuunnitelman rakentuminen vuodelle 2023

Kuntien ja hyvinvointialueiden lakisääteiset tehtävät ehkäisevässä päihdetyössä

- Ehkäisevän päihdetyön huomioiminen osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä sekä sitä koskevaa suunnittelua ja seurantaa (ml. vuosittaiset neuvottelut).
- Päihdeolojen seuranta alueittain ja väestöryhmittäin sekä niitä koskeva tiedotus.
- Päihde-, tupakka- ja nikotiini- sekä rahapelihaittoja ja niiden vähentämistä koskeva viestintä yksilöille ja koko väestölle.
- Päihde-, tupakka- ja nikotiini- sekä rahapelihaittojen ehkäisyn osaamisen lisääminen ja tukeminen kaikissa kunnan ja hyvinvointialueen tehtävissä.
- Ehkäisevän päihdetyön toimien esittäminen ja edistäminen eri hallinnonaloilla.
- Toimien sovittaminen yhteen kunnan ja hyvinvointialueen välillä sekä eri toimijoiden (mm. poliisi, alkoholi- ja tupakkalakien noudattamisen valvonta, elinkeinoelämän ja ehkäisevään päihdetyöhön osallistuvat yleishyödylliset yhteisöt) kanssa.
- Asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen haittojen vähentämiseksi.

(Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä 523/2015, 5 ja 6 §,
Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021, 6 ja 7 §)

Lähde: Markkula, J., Karlsson, N., Strand, T., Ollila, H., Heikkilä, H., Leimio, S., Harju-Kivinen, R., Mutanen, S., Peränen, N., Koivusilta, K., Varjonen-Toivonen, M., Törmi, H., Ahtiainen, S., Vartiainen, M. & THL. 2022. Ehkäisevä päihdetyö- Opas kunnille ja hyvinvointialueille. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ohjaus 5/2022.

- Toimintasuunnitelman rakentamisen yhteydessä työryhmässä käytiin läpi ohessa olevat lakisääteiset tehtävät ja pohdittiin niiden toteutumista Mäntyharjun kunnassa vuonna 2023.
- Yhteisissä keskusteluissa pohdimme erityisesti viestinnän merkitystä ja sen tarjoamia mahdollisuuksia. Lisäksi ilmiönä esille nousi raha- ja digipelaaminen, ja erityisesti aikainen tuen saanti ja puheeksiotto.
- Vuoden 2023 pääteema on: **Vastuullinen pelaaminen ja suunnitelmallinen viestintä.**

Ehkäisevä päihdetyö osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä:

- Hyvinvointisuunnitelmaan kirjattujen toimien seuraaminen ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön teemoissa.
- Työllisyysuunnitelman osana on selvittää yksilön päihteidenkäyttöä.
- Matalan kynnyksen puhekeskustelua päihteistä ja pelaamisesta asiakaskohtaamisissa.

Tiedotus ja viestintä:

- Yhtenäiset teemat viestinnässä tietyillä ajanjaksoilla, erityisenä teemana raha- ja digipelaamisesta viestiminen.
- Hyödynnetään eri kanavia ja eri tapoja viestiä.
- Jaetaan päihteitä koskevat infopakettit 5.- ja 8.-luokkalaisten vanhemmille.
- Kouluilla tapahtuva viestintä terveystiedon tunneilla ja laajassa terveystarkastuksessa.
- Osaamisen lisäämiseksi infoamme koulutusmahdollisuuksista.

Seuranta, osallistaminen ja kehittäminen:

- Toteutetaan Mäntyharjun päihdeolojen kysely sekä kuntalaisille että päihde- ja mielenterveystyön ammattilaisille.
- Seurataan ajankohtaista paikallista ja alueellista tilastotietoa, esimerkiksi Kouluterveyskyselyn vuoden 2023 tulokset päivittyvät loppuvuodesta.
- Seurataan ja pohditaan ajankohtaisia ilmiöitä ja tuetaan ratkaisujen kehittämisessä.
- Keväällä toteutettava Ilta nuorista –tapahtuma osallistavin menetelmin.

Teemapäivät ja –viikot, kampanjat sekä tapahtumat:

- Seurataan ajankohtaisia kansainvälisiä ja kansallisia teemapäiviä ja –viikkoja ja kampanjoita ja hyödynnetään niitä esimerkiksi viestinnässä.
- Järjestetään hyväksi havaittuja tapahtumia, kuten: Päihdepysäkki (raide Ry), Päihteetön päättäri, toimintatiistait koululla, Tappomopo-esitykset ja osallistuminen EPT-viikolla.
- Ideoidaan ja kehitetään uusia tapoja ilmentää esimerkiksi teemaviikkoja juuri Mäntyharjussa.

Yhteistyö ja toimien yhteensovittaminen:

- Työryhmän toiminta olennaisessa roolissa.
- Yhteistyö hyvinvointialueen ja lähikuntien kanssa.
- Lisätään koulunuorisotyötä nuorten osallisuuden lisäämiseksi.

YKSITYISKOHTAISempi TOIMINTASUUNNITELMA VUODELLE 2023

